

מסורת הש"ס

(א) [ע"י חוס' לעיל פד: ד"ה והוא וכו']. (ב) צ"ב קג: א (צ"ב יא.).

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אמר ליה וכו'. דהא בשליח ב"ד מוקמינן לה כמו שפי' ר"ת וכו'. תמוה לי הא קושיות למ"ד שליח באלמנה א"כ מה הועילו בזה הא לר"ת פלוגתייהו בשליח ב"ד וס"ל דגם בזה שליח באלמנה ואדרכה בלאו שיעט ר"ת מילא טפי ד"ל דבשליח ב"ד לכ"ע שליח כדכיים וי"ל דהאי א"י מהמס' היא שליח היינו בשליח ב"ד וכו':

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לעולם וכו' דמה י"ב ס"ד דלמה ועיקר: (ב) תוס' ד"ה מוכרת וכו' ע"כ ההיא באלמנה: (א) וכו' ועי' ד"ה אמר דה"ל:

מוסף רש"י

בבתוליה. צ"י יורא שמתע שהיה בנתוליה שלא אצדה מהם כלום על ידי בעילה בין כדרכה בין שלא כדרכה, וזמן דלמיתכא נוגרת להסיורא, דלמיתכא נמיכר בעולה שלא כדרכה (יבמות טו.). בשדה בת תשעה קבין כו'. דקיימא לן בפרק קמא דמילתין (צ"ב יא.). דשדה משו בטי' קבין, דמתן ולא את הדעה עד שיאכל ס' ק"ץ ליה וכו' קבין לוק, ולא את הגנה עד שיאכל ס' ק"ץ ליה עקיבא וכו' קב לוק, ר' עקיבא אומר צ"י רובע (רשב"ם ב"ב קג:).

תוספות ר"ד

ההיא איתתא דתפסה כסא דכספא בכחובתה פי' מחיים דבעל תפסה דמהני תפיסה דמחיים במטלטלי ולא היה בה שיעור כתובתה לטוק היא תבעה מזוני אמאי לקמיה דרבא א"ל ליתמי וזיל הבו לה מזוני לית חדש ל"י לדר"ש דאמר ל"א מקצת כסף ככל כסף שלח ל"י (רובא) (רובא) ב"ד לר"י מוכרת שלא בב"ד צריכה שבועה כיון כל אלמנה דלא תאספה בעלה צוררי וכו' שלא נשבעה אין כדרכה מכירה כד"א אין צריכה שבועה דרשבעה זו הוא דב"ד משביעים אותה ומכירתה מכירה בלא שבועה והיתומים ישיבעוה לכשיורשו ויתביעי לך הכרזה אם היא צריכה הכרזה כמו ב"ד שאין רשאין למכור אלא במוכרה ואם מכרה שלא במוכרה אין מכירתן מכירה כדאמר לקמן א"ל הכרזה לא קשבינ' לי דארי' ארינ' אלמנה ששמה לעצמה לא עשתה כלום פי' אם שמה שפי' א' ולקחתו לעצמה לא עשתה כלום ששמה דיעו היתומים להגבותה מעות לאחר זמן חזורים וגו'סלים אותה מזה היכי דמי אי דאכריז אמאי לא עשתה כלום אלא לא דלא אכריז ולעצמה הוא דלא עשתה קבלת מכירה זו לא מב"ד ולא מיחזים לפיכך לא יצא הקרקע מרשות היתומים אבל היכי דשמה לאחרים נפקי

במוליה קיימין. לענין בעילה שלא נבעלה אפילו שלא כדרכה: דתפסה כסא דכספא. ולא היה צו שיעור כמובתה: צריכה שבועה. שלא גבתה יותר: ששמה לעצמה. לקחה שדה היתומים לעצמה בשומת כמובתה: לא עשמה ולא כלום. ואם רלו היתומים להגבותה מעות לאחר זמן חזרין ונוטלין אותה:

מאן שם ליד. ממי קבלת מכירה זו לא מבית דין ולא מיתומין לפיכך לא ילא הקרקע מרשות היתומין אצל היכא דשמת לאחריו נפק מרשות היורשין שהרי נתנו לה חכמים רשות למכור: **ריספא.** מספוא. לשון אחר כסיתא גרם ע"י אלמוגים שקורין קור"ל: **מתני' שוה מאחסים במנה נקבלנה כמובתה.** דאמרין לה את אפסדת: **מכרה בעל.** שאותו דינר אין לה רשות למכור נמצא שכל המכר טעות שהרי צבת אחת היה: **לעולם מכרה קיים.** והיא תחזיר את הדינר ליורשין (ה) דמה הפסידתן: **עד שיאכל.** בלוגאה כדי שאילו לא היתה האונאה היה משמייר בשדה צת משעה קבין או האונאה עצמה משעה קבין והוא הדין אם נשאר ליתומים שם לצד האונאה ט' קבין כדין דים ליתומים קרקע שם כשיעור שדה יאמרו לה אין לזוננו למכור קרקע הראוי לנו אצל אם אין האונאה ראויה להטערף לכדי שדה לא הפסידתן כלום: **ובגנה צת חלי קב.** שזה שיעור גנה: **ודדני ר' עקיבא.** ששמענו ממנו צמקוס אחר(ג) צבית רובע הוא שיעור גנה: **גמ' כאן**

ליורשין מכרה בטל רשב"ג אומר לעולם מכרה קיים עד שתהא שם כדי שתשייר בשדה (ב) בת תשעה קבין ובגנה בת חצי קב וכדברי רבי עקיבא בית רובע (היתה כתובתה ארבע מאות זוז ומכרה לזה במנה ולזה במנה ולאחרון יפה מנה ודינר במנה של אחרון בטל ושל כולן מכרן קיים: **גמ' מאי שנא שוה מאתים במנה דאמרי לה את אפסדת שוה מנה במאתים נמי תימא אנא ארווחנא אמר רב נחמן אמר רב אבהו**

אלמנה ניזונת פרק אחד עשר כתובות

צח.

שיהו בתוליה קיימין בין כדרכה בין שלא כדרכה. פירוש צענין שאותן מקצת צמולים יהו קיימים בכל מקום ולא מצי למימר שלא כדרכה לא דלשתוק קרא מיניה:

מוכרת שלא בבית דין צריכה שבועה ב'. ואם תאמר מתני' היא צפרק השולח (גטין לד: ושם) דמתן אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה ואיכא למימר ההיא באלמנה מן האירוסין כרבי שמעון דלמר כל שאין לה מזונות לא תמכור אלא צבית דין ונראה לרבי דוחק ועוד קשיא לי דלפוס סוגיא דשמעתא לא פשט ליה רב יוסף מידי ואמאי תפשוט ליה דעל כרחך (ו) באלמנה מן הנשואין היא מדקמני סיפא נמנעו מלהשציעה וא"ר זירא אמר שמואל לא שנו אלא באלמנה אצל גרושה משציעה אותה וטעמא דאלמנה שאני דהיא הגאה דקא טרחא קמי יתמי אחיא ומוריא התיארא אלמא הוה מצי למפשט ממילתיה דשמואל דבאלמנה מן הנשואין מיירי דאי מן האירוסין מיירי לא ש"ך למימר קא טרחא קמי יתמי שהיא עומדת צבית אציה אלא אומר רבי דהך שצוה לא משום כררי אלא כדפי' בקונטרס שלא גבתה יותר ולא מיציעא ליה במכרה למזונות שלא צ"ד דהא לקמן פסיק הלכתא צריכה שבועה ואנן קיימא לן שני דצרים שאמר חנן הלכה כמותו דמתן לקמן (דף קה.) מי שהלך למדינת הים ואשמו תוצעת מזונות חנן אומר תשבע צדוק ולא תשבע בתחלה והוא צדוק היינו בשעת גציית כמובנה דהא לעיל בשליח הכותב (דף פח:) מוקי רבי ירמיה חנן כרבי שמעון דלמר כל זמן שתוצעת כמובתה יורשין משציעין אותה אינה תוצעת כמובתה אין יורשין משציעין אותה משמע דשום שבועה אין מוקיין אותה עד זמן תציעת כמובתה אלא נראה לרבי דצמוכרת

לכמובנה מיציעא ליה דתחלה קודם גציית כמובתה משציעין אותה שלא עכבה משל בעלה כלום ולאחר שמכרה נכסים שלא צבית דין ליגבות מן כמובתה מיציעא ליה אם חזרין ומשציעין אותה שלא גבתה יותר ואומר רבי דהך שצוה דמיציעא ליה לא כפי"ה שלא גבתה יותר אלא מיציעא ליה אי משציעין אותה שלא זולתה בנכסים וכן מוכת מדקאמר תיעבי לך הכרזה דהוי נמי שלא תזולז וכן פי' ר"מ. מ"ר: **ותיבעי דך הכרזה.** דמדמנעיה לך שבועה מכלל דפשיטא לך דלא צעי הכרזה דאי היה צעי הכרזה וכו' (דף קא:) שום היתומים ל' יום ואומר רבי הני מילי כשצית דין מוכרין דמכרה בטל ואין יכול לצא ליד הפסד מוכרת שלא בהכרזה והא דאמרין לקמן (דף ק:) צ"ד שמכרו שלא בהכרזה נעשו כמי שטעו בדבר משנה וחזרין מאי קא משמע לן תנינא שום היתומין כו' ומסיק הני מילי שליח אלמא דבשליח גופיה צריך הכרזה אע"ג דאי מחיל חזר לא קשה מידי חדא *דהא בשליח צ"ד מוקמינן לה כמו שפי' רבינו מס ועוד אפי' שליח דעלמא לא קשה מידי דלא אלמנה רבנן לשליח שימכור בלא הכרזה כמו אלמנה: **א"ל לא דלא אברו ב'.** תימה לי אחי היכי פשיט מהכא דלמא הא דקאמר רב נחמן אלמנה ששמה לעצמה לא עשתה ולא כלום הא לאחר עשמה במכרה למזונות דאינה צריכה שבועה כדפי' לעיל והואיל וכן אינה צריכה הכרזה ואמר לי רבי דלא מפליג רב נחמן בין מוכרת למזונות למוכרת לכתובה: **דאמרי' לה מאן שם ליד.** כלומר מי החזיקך באלו הנכסים שאין לך אדם שיכול לזכות בקרקע צצירו אם לא יחזיקוהו זה צ"ד אצל הא לא קאמר שומא ממס דאע"ג דליכא צ"ד מומחין צ"ד הדיוטות מיהא איכא כדאיתא בנדה(א) באלו מליאות (צ"מ לג. ושם) ומה שמחזיקין אותה אותם צ"ד הדיוטות לא תשיבא חוקה דיושצי קרנות הס ואין אלא בקיאי בשומא בעלמא ותמינה לרבי דהכא משמע דאם החזיקוה צ"ד היתה יכולה לעכב הקרקע לעצמה ובהמפקד (שם לה.) תניא המפקד אצל חצירו יין והחמין דבש והדיש עושה להם תקנה ומוכרן צ"ד וכשהוא מוכרן מוכרן לאחרים ואינו מוכרן לעצמו כיולא צו כו' והא לא מצינו למימר דהא דקאמר צ"ד היינו צרשות צ"ד אצל אם ידעו צ"ד השומא יכול לעכסם לעצמו דצירושלמי מסיק על ההוא מעשה דיוחנן חקוקאה דמיימין צפ"ק דפסחים (דף יג. ושם) א"ל לא ומוכרן צ"ד אלמא אע"ג דהוה רבי קא יביע ליה רשותא ליוחנן חקוקאה הוה מנריך ליה מכירה צ"ד ואומר רבי דהתם הוי טעמא משום חשדא והלכך קאמר שלא יעכב לעצמו ודוקא דצבר הנפקד כי התם שייך חשדא דכולי עלמא לא ידעי שצ"ד ידעו בשומא אצל הכא אלו הנכסים ידעו העולם שעל ידי צ"ד צאו לידה וגצי כיסתא דיתמי נמי כמו כן ידעו וליכא חשדא אי נמי הכא צבית דין עצמא הס המפקדיה הלכך יש לה לעכב על ידס אצל התם המפקד אחר אצלו לא יעכבנו לעצמו ומיהו אההיא דצירושלמי מתמה רבי אמאי לא מוטייל צפקדון רשות בית דין לעשות הנפקד שליח למכור שלא צ"ד (צ"ד לתקנת המפקד דקא צעי התם מכירה צבית דין הלא גצי מכירת קרקעות לזורך האלמנה תקנו שליח ואיכא נמי למ"ד דהוה כדיינין ושומא התם צירושלמי צ"ד הדיוטות קאי ואין לתמוה אי קרי ליה צית דין הואיל ולא קמני גציהו צ"ד גמור דהא קרי מכירת אלמנה שלא צ"ד אע"ג דאיכא הדיוטות כדפרישית לעיל היינו משום דקמני גציהו צ"ד גמור: **א"ל במנה שמכרה שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה ב'.** צירושלמי פריך ויחזור המקס ומוקי לה רבי יוחנן כשהולך המקס כשהוקיר המקס וריש לקיש אומר אין אונאה לקרקעות אמר רבי יוחנן אם היה דבר מופלג יש לו אונאה מתניתין פליגא אר' יוחנן אלו דברים שאין להם אונאה הקרקעות פתר ליה דצבר שאינו מופלג פי' ר"ח שלא הגיע אונאה עד

כל קיים: מ"ש שוה ר' בקי' דאמרי' לה את אפסדת שוה ק' בר' נמי תימא אנא ארווחנא פי' תאמי ליתומים אני טרחתי והורחתי וחרותי אחר לוקח שקנאו ביוקר אותו הרווח יחי' שלי ולמה הוא ליתומים אמר ר"ע

כו א מיי' פי"ז מהל' אסורי ביאה הל' יד:
בח ב מיי' פי"ז מהל' אשדות ה' יד ופי"ח הל' כ סמג ענין מה טוש"ע א"ע ס' כג סעיף כו וס' קג סעיף ה:
בב ג ד מיי' פי"ז שם הל' יד טוש"ע שם ס' קג סעיף כה וס' קג סעיף ה:
ל ה מיי' פי"ח מהל' כ טוש"ע שם ק' קג סעי' ד:

לא ו מיי' פי"ז מהל' אשדות הל' טו סמג לאון קט טוש"ע א"ע ס' קג סעי' ו:
לב ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:
לז ח מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעי' ח:

לעני רש"י

קור"ל. א.למנ.

(תוספות ר"ד (המשך) מרשות היתומים שהרי נתנו לה חכמים רשות למכור כי ההוא דאפקידו גביה פיסתא דיתמי פי' עצי אלמוגים אול שמה לנפשי' בם מאה זוז לסוף אייקר קדם בשיית מאה אתו לקמיה דר"א א"ל מאן שם לך ומסיק תלמודא ואלו צריכה שבועה ואין צריכה הכרזה פי' אבל צריכה היא למכור לפני בני אדם שהן בקיאים בשומא והוה שאמרנו צריכה ב"ד על יתומים שמכברו בפני ג' שהן בקיאים בשומא. (ענין לקמן בפ' שרי"ג על מיתות חן אומר תשבע בסוף ולא תשיב' שהוביח שם הרב דהאי דקאמר הכא וחלי צריכה שבועה דוקא כשמוכרת כנגד כל כתובתה אבל צריכה לישבע כקצתה הוואיל ומשירת ממנה א"צ שבועה כיוון שצריכה לישבע בסוף על החזרה אין משביעין אותה בחזרה דומיא דמזונות שכו' שתובעת מזונות' ונוגית' לה בלי' שהואיל וצריכה לישבע בסוף על כתובתה: **מתני' אלמנה כותבתה: מתני' אלמנה שהיתה כותבתה ר' ומכרה שוה ק' ודינר בקי' מכרה בטל ואפי' היא אומרת אחריז את הדינר ליורשים אמרי' שמואל דינר א"ל שכל השכר למכור נמצא שכל הכרזה שבעות היה שהרי בב"א הי' רשב"ג לעולם מכרה קיים עד שתהא שם כדי שתשייר בשדה בת ט"ק וביגנה חצי קב וכדברי ר"ע בית רובע קב פי' מכרה קיים והיא תחזור את הדינר ליורשין כמה שהפסידת עד שיורא באותו אונאה שיעור שאם לא היתה האונאה הי' משתייר ליתומים קרקע שיעור שיהוה אלא קשבינ' חישוב (או אם נשאר ליתומים) (א) ודאי זה המוטע שנתנת להצטרף עמו אז ודאי מכרה בטל ואומר לה אין רצוננו למכור הקרקע שלנו: היתה כתובתה י' מאות זוז ומכרה לזה בקי' ולזה בקי' ולאחרון שוה ק' ודינר בקי' לאחרון בטל של בקי' לאחרון**

(ה) ליתומים שם לצד האונאה משעה קבין. פ"ל וכו' צע"י.